

Jämsän
kaupunki

Kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet

Suunnitelma kasvatuksellisten toimien,
kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja
niihin liittyvistä menettelytavoista Jämsän
perusopetuksessa

16.6.2026 Sivistyslautakunta

Sisällys

1. Kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet -suunnitelma.....	3
2. Suunnitelman tarkoitus ja soveltaminen	4
3. Lainsäädäntö	5
4. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet.....	5
5. Suhde järjestyssääntöihin	5
6. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet	6
7. Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttäminen eri tilanteissa ja niihin liittyvät säädökset	7
Kotitehtävät ja työvälineet	8
Myöhästyminen	8
Vilppi	9
Luvattomat poissaolot.....	10
Puhelimet ja muut mobiililaitteet	10
Energiajuomat, virvoitusjuomat, makeiset ja muut herkut	11
Luvaton poistuminen ja epäasiallinen oleskelu koulun alueella.....	12
Oppitunnin häiritseminen	12
Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen	13
Päihteet	14
Vaaralliset esineet ja aineet	15
Väkivalta ja kiusaaminen	17
Muut teot ja laiminlyönnit	18
8. Menettelytavat.....	18
Kasvatuskeskustelu.....	18
Siivousvelvoite.....	19
Kotitehtävien teettäminen koulupäivän päätyttyä	19
Jälki-istunto	19
Kirjallinen varoitus	20
Määräaikainen erottaminen	20
Oppilaan määrääminen poistumaan	21

Oppilaan poistaminen luokasta tai tilasta	22
Opetukseen osallistumisen epääminen	22
Esineiden tai aineiden haltuunotto	23
Tavaroiden tarkastaminen	24
9. Työn tueksi – ohjeistuksia, yhteystietoja ja muuta tärkeää tietoa	25
Ennaltaehkäisy, ennakointi ja varautuminen tilanteisiin	25
Oppilaan fyysinen rajoittaminen	26
Muistilista oppilaan fyysiseen rajoittamiseen	27
Yhteydenotto poliisiin eri tilanteissa	27
OPH:n vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin	28
10. Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö	28
11. Seuranta	28
Lähteet	29
Liitteet	29
Liite 1. Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttäminen eri tilanteissa – koulukohtaiset tarkennukset -lomakepohja	29

1. Kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet -suunnitelma

Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle.

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, koulu yhteisön tai opiskelu ympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Kasvatuksellisia toimia, kurinpitokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä voidaan käyttää, kun oppilas häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä tai menettelee vilpillisesti eikä niitä saa käyttää esimerkiksi kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Opetuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (Perusopetuslaki 29 § 3 mom.). Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta opetussuunnitelman perusteissa. Jämsän perusopetuksen suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista vastaa tähän lakivelvoitteeseen, ja on osa Jämsän perusopetuksen opetussuunnitelmaa, ks. [Jämsän kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma - ePerusteet](#), luku 5.3.

Suunnitelma on Jämsän perusopetuksen yhteinen ja sitä täydennetään koulukohtaisesti tarkennettavaan suunnitelmaan, ks. liite 1. Suunnitelma on voimassa ajan, jonka oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai muuhun toimintaan.

Suunnitelmaa tukevat Jämsän perusopetuksen toimintamallit haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi ja koulu aikana tapahtuneen konfliktin selvittämiseksi, ks. [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#) ja [Koulu aikana tapahtuneen konfliktiin selvittäminen](#).

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (3 a §, 29 § 1–3, 7 mom., 35 § 2 mom.); [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 - ePerusteet](#) (luku 5.3); [Jämsän kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma luku 5.3 - ePerusteet](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

2. Suunnitelman tarkoitus ja soveltaminen

Kasvatuksellisten keinojen, kurinpidollisten toimien ja turvaamistoimien tarkoituksena on epätoivottuun käyttäytymiseen puuttuminen ja turvata osaltaan oppilaiden oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu Jämsän perusopetuksen kouluissa. Suunnittelu tukee myös järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman tavoitteena on turvata koulun työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen sekä koulun ja koulumatkojen turvallisuus. Tavoitteena on myös varmistaa opetuksen toimintaperiaatteiden yhdenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimenpiteiden käyttämisessä sekä sitouttaa eri osapuolet sovittuihin toimintatapoihin.

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä käytettäessä on noudatettava hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita, joita ovat objektiviteetti-, yhdenvertaisuus-, tarkoitussidonnaisuus- ja luottamuksensuojaperiaate (Hallintolaki 6 §). Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee lähtökohtaisesti tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että aina tehdään tapauskohtaista harkintaa ja otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitystaso. Tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioda seuraamusta määrättäessä. Määrättävän kasvatuksellisen ja kurinpidollisen toimen sekä turvaamistoimenpiteen tulee olla oikeassa suhteessa oppilaan tekoon.

Suunnitelmaa Jämsän perusopetuksen kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista sovelletaan ajalla, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai muuhun toimintaan. Näin ollen suunnitelmaa sovelletaan koulussa tai osallistuttaessa koulun toimintaan koulun ulkopuolella. Suunnitelmaa noudatetaan esimerkiksi luokkarekillä ja leirikouluissa. Suunnitelma ei koske oppilaan koulumatkaa tai vapaa-aikaa.

Koulumatkaa koskien koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

[Hallintolaki | 434/2003 | Lainsäädäntö | Finlex \(6 §\)](#); [Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex \(29 § 1–3, 7-8 mom., 35 § 4 mom., 36 a § 1 mom.\)](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

3. Lainsäädäntö

Kasvatuksellisista ja kurinpidollisista toimista, turvaamistoimista sekä suunnitelmasta säädetään perusopetuslain 29 ja 35 a - 36 i pykälissä. Kasvatuksellisia toimia ovat *kasvatuskeskustelu* ja *siivousvelvoite*. Kurinpidollisia toimia ovat *kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä, jälki-istunto, kirjallinen varoitus sekä määräaikainen erottaminen*. Turvaamistoimenpiteitä ovat *oppilaan määrääminen poistumaan, luokasta ja tilasta poistaminen, opetukseen osallistumisen epääminen, esineiden ja aineiden haltuunotto sekä tavaroiden tarkastaminen*.

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien tarkoituksena on epätoivottuun käyttäytymiseen puuttuminen ja sen päättymisen. Tietoisuus seuraamuksista myös osaltaan ennaltaehkäisee epätoivottua käyttäytymistä. Turvaamistoimenpiteillä varmistetaan oppilaiden turvallisuus ja opetuksen esteetön sujuminen. Turvaamistoimenpiteet eivät ole kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia ja niitä voidaan käyttää yhdessä tai erillään muista seuraamuksista.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (29 §, 35 §, 35 a – 36 i §; [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

4. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja tulla kohdelluksi tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Oppilaalla on oikeus opetukseen.

Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti sekä osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissaoloon. Oppilaalla on velvollisuus käyttäytyä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (29 § 1 mom., 30 § 1 mom., 35 § 1–2 mom.); [Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta | 609/1986 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (5 § 1 mom.); [Yhdenvertaisuuslaki | 1325/2014 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (6 § 1 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

5. Suhde järjestyssääntöihin

Kasvatuksellisilla ja kurinpidollisilla toimilla voidaan puuttua kouluajalla ja koulun toiminnassa tapahtuneeseen opetuksen häiritsemiseen ja koulun järjestyksen rikkomiseen tai vilpilliseen käyttäytymiseen. Kasvatuksellisilla ja kurinpidollisilla toimilla ei voida puuttua oppilaan vapaa-aikaan ja koulumatkalla sattuneisiin tapahtumiin.

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt tulee huomioida kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia käytettäessä. Jämsän perusopetuksen koulujen järjestyssäännöt pohjautuvat Jämsän perusopetuksen yhteisiin järjestyssääntöihin, ks. [Jämsän perusopetuksen järjestyssäännöt 1.11.2023 -](#).

Vain ehdottomien järjestyssääntömääräysten rikkomisesta voi seurata kasvatuksellinen tai kurinpidollinen toimi. Järjestyssäännöissä mainittujen suositusten vastaisesta käyttäytymisestä ei voida määrätä kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia. Suositusten noudattamatta jättämisestä voidaan keskustella oppilaan kanssa ja olla tarvittaessa yhteydessä huoltajaan.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (29 § 5–6 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

6. Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien käytön periaatteet

Oppilaiden käyttäytymiseen puututaan aina ensivaiheessa pedagogisin keinoin esimerkiksi siten, että opettaja tai rehtori keskustelee oppilaan kanssa hyvästä käyttäytymisestä. Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimina sekä turvaamistoimenpiteinä käytetään vain perusopetuslaissa mainittuja keinoja, eikä koulu voi määrätä lakiin perustumattomia kasvatuksellisia tai kurinpidollisia toimia. Kaikki perusopetuslain mukaiset kasvatukselliset ja kurinpidolliset toimet sekä turvaamistoimenpiteet ovat lähtökohtaisesti käytettävissä tekijästä tai teosta tai laiminlyönnistä riippumatta.

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimenpiteiden käyttöä harkitaan aina tapauskohtaisesti ja arvioidaan, milloin niiden käyttö on pedagogisesti tai turvallisuuden näkökulmasta perusteltua. Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia ja turvaamistoimenpiteitä harkittaessa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitystaso. Jälki-istunnon, kirjallisen varoituksen tai määräaikaisen erottamisen määräämistä alkuopetuksen oppilaalle harkitaan tarkoin. Pedagogiset keinot tai kasvatustilanteet ovat monessa tilanteessa toimivampi tapa puuttua oppilaan epäasialliseen tai epätoivottuun käyttäytymiseen.

Oppilaita kohdellaan hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita noudattaen yhdenvertaisesti ja kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä käytettäessä samanlaisista teoista määrätään lähtökohtaisesti sama seuraamus. Sääntöjen rikkomiseen johtaneet tapahtumat ja niiden taustat selvitetään perusteellisesti. Joskus yksittäisen oppilaan tekojen taustalta voi paljastua esimerkiksi pidempiä tapahtumaketjuja tai ristiriitatilanteita, joihin voi liittyä useampia asianosaisia tai avun ja tuen tarvetta. Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia sekä turvaamistoimenpiteitä määrättäessä oppilaan kanssa käydään läpi seuraamuksen määräämiseen johtaneet tapahtumat ja

oppilaalle varataan aito mahdollisuus esittää näkemyksensä tapahtuneesta ja määrätystä seuraamuksesta.

Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää ja heihin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä. Huoltajia tiedotetaan rikkomuksesta tai laiminlyönnistä, heille tarjotaan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatustalkoisiin ja heitä kuullaan ennen kirjallisesta varoituksesta tai määräaikaisesta erottamisesta päättämistä.

[Hallintolaki | 434/2003 | Lainsäädäntö | Finlex \(6 §\)](#); [Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex \(36 a § 1 mom.\)](#);
[Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

7. Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttäminen eri tilanteissa ja niihin liittyvät säädökset

Jämsän perusopetuksessa käytetään kaikkia perusopetuslain sallimia keinoja ilman, että sisäiset ohjeet tai esimerkit rajoittavat lain mukaisen toimivaltuuksien käyttöä.

Tähän lukuun on listattu esimerkkejä erilaisista teoista ja laiminlyönneistä, niiden käsittelystä sekä niistä määrättävistä mahdollisista seuraamuksista ja turvaamistoimenpiteistä Jämsän perusopetuksessa. **Näiden tekojen ja laiminlyöntien käsittelyyn, seuraamuksiin ja toimiin liittyvät koulukohtaiset tarkennukset kirjataan kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä ohjaavaan koulukohtaisesti tarkentavaan suunnitelmaan, jonka pohjana käytetään liitettä 1.** Tarkennukseen voidaan todeta koulukohtaisesti muustakin kuin tässä luvussa mainituista asioista.

Jos oppilaan tilanteesta herää huoli tai/ja oppilaitoksen työntekijä arvioi, että oppilas tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, on hänen otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoiton toimijoihin (kuraattori, psykologi, kouluterveydenhuolto) yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä oppilaan kanssa, on oppilaalle annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä. Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, ellei oppilas sitä pätevästi kiellä ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa sekä asian laatu ja oppilaan etu. Oppilaalle opiskeluhoiton palvelujen käyttö on aina vapaaehtoista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoiton palveluja. Opiskeluhoiton palveluja ei voida käyttää kurinpidollisina keinoina ja rangaistuksina.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus tai joka on erotettu määräajaksi tai joka on määrätty poistumaan tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi järjestetään tarvittava opiskeluhoito. Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukea perusopetuslain mukaisesti ja oppilaalle on tarjottava tuen tarpeen edellyttämää tukea.

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 - ePerusteet](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#); [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki | 1287/2013 | Lainsäädäntö | Finlex \(16 § 1–3 mom. ja 18 § 1–3 mom.\)](#); [Soveltamisohje - Kuntainfo 13a-2015_181215.rtf](#); [Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex \(20 a §, 36 h §.\)](#)

Kotitehtävät ja työvälineet

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä kotitehtävien tekemättä jättäminen tai työvälineiden unohtaminen johtuu.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Oppilasta pyydetään tekemään tekemättä jääneet kotitehtävät ja muistutetaan, että jatkossa tehtävät tulee tehdä aikataulussa ja työvälineet tuoda kouluun.
- Jos oppilaalla on toistuvasti kotitehtävät tekemättä, opettaja tai rehtori voivat määrätä oppilaan tekemään kotitehtävät koulupäivän jälkeen.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhoillon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhoollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Kotitehtävien tekemättä jättämiseen ja työvälineiden kotiin jättämiseen liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex \(35 § 2 mom.\)](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Myöhästyminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä myöhästyminen johtuu.

- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Oppilasta ohjataan tulemaan kouluun ajoissa ja noudattamaan lukujärjestystä.
- Jämsän perusopetuksessa on yhteinen toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Koululäsnäolohaasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti. Ks. [Jämsän perusopetus - koulupoissaolot](#).
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Myöhästymiseen liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (26 § 2 mom.); [Kouluun kiinnittyminen ja poissaoloihin puuttuminen | Opetushallitus](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Vilppi

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää epäiltyä lunttaamista tai muuta vilppiä.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Vilppiin liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (35 § 2 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Luvattomat poissaolot

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa ja selvittää, mistä luvaton poissaolo johtuu.
- Opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jämsän perusopetuksessa on yhteinen toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Koululäsnäolon haasteisiin puututaan tämän toimintamallin mukaisesti, ks. [Jämsän perusopetus - koulupoissaolot](#).
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Luvattomiin poissaoloihin liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (26 § 2 mom., 35 § 1 mom.); [Kouluun kiinnittyminen ja poissaoloihin puuttuminen | Opetushallitus](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Puhelimet ja muut mobiililaitteet

- Jos oppilas oppitunnilla tai järjestyssääntöjen vastaisesti välitunnilla pitää luvatta esillä tai käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta, opettaja pyytää ensisijaisesti oppilasta laittamaan laitteen pois.
- Jos oppilas ei laita laitetta pois, opettaja pyytää oppilasta antamaan laitteen opettajalle.
- Jos tämäkään pyytäminen ei tehoa, opettaja voi ottaa laitteen oppilaalta ja tarvittaessa käyttää voimakeinoja, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.
- Oppilas, joka kieltäytyy laittamasta pois puhelinta tai muuta mobiililaitetta tai luovuttamasta sitä opettajalla, voidaan määrätä poistumaan tilasta ja viimesijaisena keinona poistaa oppilas tilasta, jos oppilas tekee vastarintaa. Voimakeinojen käyttö on viimesijainen keino.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.

- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhoillon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhoollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Puhelimia ja muita mobiililaitteita koskevista kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#).

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (29 § 4 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Energiajuomat, virvoitusjuomat, makeiset ja muut herkut

- Kouluaikana kielletyt energia- ja virvoitusjuomat, makeiset ja muut herkut listataan sekä koulukohtaisiin järjestyssääntöihin että tämän kasvatuksellisia toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämistä koskevan suunnitelman koulukohtaiseen tarkennukseen (liite 1. Kasvatuksellisten toimien ja kurinpitokeinojen käyttäminen eri tilanteissa – koulu-/luokka-astekohtaiset tarkennukset Jämsän perusopetuksessa). Koulukohtaiset järjestyssäännöt pohjautuvat Jämsän perusopetuksen yhteisiin järjestyssääntöihin, ks. [Jämsän perusopetuksen järjestyssäännöt 1.11.2023 -](#).
- Oppilaan rikkoessa järjestyssääntöjä toimitaan yhteisesti sovittujen ja koulukohtaiseen tarkennukseen (liite 1) kirjattujen seuraamuskäytänteiden mukaisesti.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhoillon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhoollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Energia- ja virvoitusjuomiin, makeisiin ja muihin herkkuihin liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1)
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#).

[Jämsän perusopetuksen järjestyssäännöt 1.11.2023 -](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Luvaton poistuminen ja epäasiallinen oleskelu koulun alueella

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Luvattomasta poistumisesta ja epäasiallisesta oleskelusta koulun alueella koskevista kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa laiminlyönneissä, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#)

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (35 § 1–2 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Oppitunnin häiritseminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilas häiritsee toistuvasti oppituntia, pidetään oppilaalle kasvatuskeskustelu. Oppilaalle voidaan myös määrätä jälki-istunto.
- Opetusta häiritsevä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.

- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Oppitunnin häiritsemiseen liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#).

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (35 § 2 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittaminen tai sotkeminen

- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa.
- Oppilas määrätään puhdistamaan tai järjestämään sotkemansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuus tai tila.
- Tarvittaessa opettaja on yhteydessä huoltajaan ja huoltajalle ilmoitetaan omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta.
- Jos oppilas on tahallaan rikkonut, vahingoittanut tai sotkenut omaisuutta, pidetään oppilaalle kasvatuskeskustelu. Oppilaalle voidaan myös määrätä jälki-istunto.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7–8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- **HUOMIO** Koulun tai toisen oppilaan omaisuuden vahingoittamiseen tai sotkemiseen liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatuskeskustelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, tai jos yksittäinen teko on vakava, myös kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen voi tulla harkittavaksi.
- Tarvittaessa opetuksen järjestäjä ja huoltaja sopivat vahingonkorvauksesta. Opetuksen järjestäjä voi nostaa vahingonkorvauskanteen tuomioistuimessa.

- Jos oppilas on aiheuttanut vahingon toisen oppilaan omaisuudelle, koulu voi ohjata huoltajat sopimaan keskenään vahingonkorvauksesta.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#).

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex \(35 § 3 mom.\)](#); [Vahingonkorvauslaki | 412/1974 | Lainsäädäntö | Finlex](#); [Vahingonkorvausvelvollisuus varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa alle 18-vuotiaita koskien | Opetushallitus](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Päihteet

- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus koulupäivän aikana ottaa oppilaalta haltuun tupakkatuotteet, nikotiiniuotteet, vape, alkoholi, huumeet ja muut päihdyttävät aineet.
- Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus huumeiden ja alkoholin haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Jos tupakkatuotteita, nikotiiniuotteita tai vapea käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen, rehtorilla tai opettajalla on oikeus niiden haltuun ottamiseksi käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa alkoholin ja huumeiden haltuun ottamiseksi, jos hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta niitä tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
- Opettaja tai rehtori voi pyytää oppilasta näyttämään tavaransa, jos on ilmeistä epäillä, että oppilaan hallussa on tupakka- tai nikotiiniuotteita, esim. vahva aistihavaintoon perustuva epäily, kuten näkö- tai hajuhavainto. Oikeutta tavaroiden tarkastamiseen ei pelkän tupakka- ja nikotiiniuotteiden hallussapidon epäilyn perusteella ole.
- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy tupakkatuotteita, nikotiiniuotteita, vape, alkoholia, huumeita ja muita päihdyttäviä aineita.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7-8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#) sekä [Päihdetoimintaohje](#).

- Jos oppilaan hallussa on huumausaineita tai muutoin vakavissa tilanteissa, tehdään tästä ilmoitus lastensuojeluun ja poliisille, ks. [Omapalvelu – sosiaalihuollon sähköinen asiointi | Keski-Suomen hyvinvointialue](#) ja [Poliisin neuvontapalvelu - autamme ja neuvomme yleisissä asioissa - Poliisi](#).
- Jos oppilaan hallussa on kouluaikana alkoholia, tupakkatuotteita, nikotiinituotteita, vape tai muita päihteitä, tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, oppilaalle määrätään kasvatustalkut tai jälki-istunto.
- **HUOMIO** Päihteisiin liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatustalkut ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Jos oppilaan hallussa on kouluaikana huumeita tai oppilas käyttää niitä kouluaikana, oppilaalle määrätään kasvatustalkut, jälki-istunto tai kirjallinen varoitus. Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrättyistä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.
- Toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen voi tulla harkittavaksi.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#) ja [Päihdetoimintaohje](#)

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (29 § 2 mom., 35 § mom. 2; [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#))

Vaaralliset esineet ja aineet

- Akuuteissa tilanteissa, jos oppilas uhkaa teräaseella tai muulla vaarallisella esineellä tai aineella tai muutoin vakavissa tilanteissa, huudetaan apua tai pyydetään apua hätäviestillä sekä ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin. **Hätätilanteessa soita siis aina 112.** Kiireettömissä ja muissa konsultaatioasioissa, ks. luku 9 s. 26 *Yhteydenotto poliisiin eri tilanteissa*.
- Opettajalla ja rehtorilla on oikeus ottaa luvaton teräase, kuten puukko tai muun vaarallinen esine tai aine haltuun oppilaalta.
- Jos oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.

- Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä tai ottamalla pois vaarallinen esine tai aine, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaissa säädettyä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
- Opettaja tai rehtori voi tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan lokeron ja päällisin puolin hänen vaatteensa, luvattoman teräaseen, kuten puukon tai muun vaarallisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jos esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan, jos oppilaan hallusta löytyy luvaton teräase, kuten puukko tai muita vaarallisia esineitä tai aineita.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli ja aina tarvittaessa ([Perusopetuslaki 36 h §](#)) hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7-8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun. Jos kyseessä on luvaton teräase, tehdään aina ilmoitus poliisille. Ks. [Poliisin neuvontapalvelu - autamme ja neuvomme yleisissä asioissa - Poliisi](#) ja [Omapalvelu – sosiaalihuollon sähköinen asiointi | Keski-Suomen hyvinvointialue](#).
- Jos oppilas tuo kouluun luvattoman teräaseen, kuten puukon, tai muun vaarallisen esineen tai aineen, oppilaalle määrätään kasvatustalkoita tai jälki-istunto.
- **HUOMIO** Vaarallisiin esineisiin ja aineisiin liittyvistä kasvatuksellisista toimista ja kurinpitokeinoista (kasvatustalkoita ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Vakavassa yksittäisessä tilanteessa tai toistuvissa tapauksissa, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, myös kirjallinen varoitus voi tulla harkittavaksi.
- Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrättyistä kurinpitokeinoista huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpitokeino.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#).

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (29 § 2 mom., 35 § 2 mom.); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#); [Kielletyt ja vaaralliset esineet ja aineet kasvatuksessa ja koulutuksessa | Opetushallitus](#); [Oppilaan fyysinen rajoittaminen perusopetuksessa | Opetushallitus](#); [Rikoslaki | 39/1889 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Väkivalta ja kiusaaminen

- Akuuteissa väkivaltilanteissa huudetaan apua tai pyydetään apua hätäviestillä ja ollaan välittömästi yhteydessä poliisiin. **Hätätilanteessa soita siis aina 112.** Kiireettömissä ja muissa konsultaatioasioissa, ks. luku 9 s. 26 *Yhteydenotto poliisiin eri tilanteissa.*
- Väkivaltaisesti käyttäytyvä oppilas voidaan tarvittaessa määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun järjestämästä tilaisuudesta.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttäminen on viimesijainen keino.
- Oppilaan fyysinen rajoittaminen, esimerkiksi kiinni pitämällä, voi tulla viimesijaisena toimenpiteenä yksittäistapauksissa kyseeseen rikoslaissa säädettyinä hätävarjeluna tai pakkotilassa sallittuna tekona. Tällöin kyse on oikeudesta puuttua tilanteeseen fyysisesti rajoittamalla, joka on kaikilla koulun toimijoilla ammattinimikkeestä riippumatta.
- Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.
- Opettaja keskustelee oppilaan kanssa kiusaamisesta ja väkivallasta ja selvittää tapahtunutta.
- Opettaja on aina yhteydessä huoltajaan.
- Jos oppilaan tilanteesta herää huoli ja aina tarvittaessa ([Perusopetuslaki 36 h §](#)) hänet ohjataan opiskeluhuollon palvelujen piiriin ja/tai hänelle tarjotaan oppimisen tai koulunkäynnin tukea, ks. s. 7-8 ja [Jämsän perusopetuksen opiskeluhuollollinen polku](#).
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus poliisille ja lastensuojeluun, ks. [Poliisin neuvontapalvelu - autamme ja neuvomme yleisissä asioissa - Poliisi](#) ja [Omapalvelu – sosiaalihuollon sähköinen asiointi | Keski-Suomen hyvinvointialue](#).

- Väkivallasta, kuten lyömisestä, potkimisesta, tönimisestä tai nimittelystä ja kiusaamisesta, määrätään kasvatustarkastelu tai jälki-istunto.
- **HUOMIO** Väkivaltaan ja kiusaamiseen liittyvistä kasvatuksellisista toimita ja kurinpitokeinoista (kasvatustarkastelu ja jälki-istunto) ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).
- Vakavasta yksittäisestä teosta tai toistuvista teoista, kun muut seuraamukset eivät tuo muutosta oppilaan toimintaan, oppilaalle määrätään kirjallinen varoitus.
- Määräaikaista erottamista harkitaan, jos oppilas määrättyistä kurinpidollisista toimita huolimatta jatkaa epäasiallista käytöstään. Vakavissa rikkomuksissa määräaikainen erottaminen voi olla myös ensisijainen kurinpidollinen toimi.
- Ks. myös [Koulurauhamalli - Toimintamalli haastaviin tilanteisiin puuttumiseksi](#), [Kouluaikana tapahtuneen konfliktin selvittäminen](#) ja [Sivistystoimialan psykososiaalisen tuen kriisisuunnitelma](#).

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex \(35 § 2 mom.\)](#); [Oppilaan fyysinen rajoittaminen perusopetuksessa | Opetushallitus](#); [Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

Muut teot ja laiminlyönnit

Muista teoista ja laiminlyönneistä koskevista tarkennuksista ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa (liite 1).

8. Menettelytavat

Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi kasvatuksellisia toimia, kurinpitokeinoja ja turvaamistoimia. Näistä kasvatuksellisista, kurinpidollisista ja turvaamistoimista säädetään perusopetuslaissa, ks. [Perusopetuslaki 35–36 i §](#). Alla kuvattuna menettelytavat Jämsän perusopetuksessa näitä lakisäätöisiä toimia ja keinoja käytettäessä.

Kasvatustarkastelu

- Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Kasvatustarkastelun määrää opettaja/rehtori.
- Huoltajalle varataan tarvittaessa mahdollisuus osallistua kasvatustarkasteluun.
- Kasvatustarkastelusta ilmoitetaan huoltajalle.

- Kasvatuskeskustelu kirjataan Wilmaan.
- **HUOMIO** Kasvatuskeskusteluun liittyvistä koulukohtaisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Kasvatuskeskustelu perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 35 a §).

Siivousvelvoite

- Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Siivousvelvoitteen päättää opettaja/rehtori.
- Jos oppilaalle määrätään siivousvelvoite ja tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä ilmoitetaan huoltajalle.
- Siivousvelvoite kirjataan Wilmaan.
- **HUOMIO** Siivousvelvoitteeseen liittyvistä koulukohtaisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Siivousvelvoite perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 35 § 4 mom.)

Kotitehtävien teettäminen koulupäivän päätyttyä

- Oppilaan kanssa keskustellaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Kotitehtävien tekemisestä koulupäivän jälkeen päättää opettaja/rehtori.
- Kotitehtävien teettämisestä koulupäivän jälkeen ilmoitetaan huoltajalle.
- Kotitehtävien teettäminen koulupäivän päätyttyä kirjataan Wilmaan.
- **HUOMIO** Kotitehtävien teettämiseen koulupäivän päätyttyä liittyvistä koulukohtaisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Kotitehtävien teettäminen työpäivän päätyttyä perustuu perustuslakiin ja asetukseen perusopetuksesta (perusopetuslaki 36 § 1 mom., 36 a § 1 mom. ja perusopetusasetus 18 §).

Jälki-istunto

- Oppilasta kuullaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Jälki-istunnon määrää opettaja/rehtori.
- Jälki-istunnosta ilmoitetaan huoltajalle.
- Jälki-istunto kirjataan Wilmaan.
- **HUOMIO** Jälki-istunnon järjestämisen koulukohtaisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Jälki-istunto perustuu perustuslakiin ja asetukseen perusopetuksesta (perusopetuslaki 36 § 2 mom. ja 3 mom., 36 a § 1 mom., perusopetusasetus 18 §).

Kirjallinen varoitus

- Oppilasta kuullaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Ennen kirjallisesta varoituksesta päättämistä varataan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.
- Kirjallisesta varoituksesta Jämsän perusopetuksessa päättää rehtori.
- Kirjallisesta varoituksesta annetaan päätös.
- Kirjallisen varoituksen saaneelle oppilaalle on järjestettävä tarvittava lakiin perustuva opiskeluhuolto. Ks. [Perusopetuslaki 36 h §, 1 mom.](#)
- **HUOMIO** Kirjalliseen varoitukseen liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhuollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Kirjallinen varoitus perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 36 § 2 mom., 36 a § 1 mom. ja 7 mom., 36 h §).

Määräaikainen erottaminen

- Mikäli kyseessä on niin vakava rikkomus tai toistuva piittaamattomuus koulun sääntöihin, edellä kuvatussa Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttäminen eri tilanteissa -luvussa (luku nro 7) kuvatut seuraamukset eivät poissulje perusopetuslain säätämän määräaikaisen erottamisen käytön harkintaa ja mahdollisuutta.

- Oppilasta kuullaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen ja hänelle varataan aito mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtuneesta.
- Ennen määräaikaisesta erottamisesta päättämistä varataan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi.
- Määräaikaisesta erottamisesta päättää Jämsän perusopetuksessa opetuksen järjestäjän monijäseninen toimielin (sivistyslautakunta).
- Määräaikaisesta erottamisesta annetaan päätös.
- Määräajaksi erotetun oppilaan opetus järjestetään siten, että tämä ei jää opinnoissaan jälkeen. Oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua suunnitelman laatimiseen.
- Määräajaksi erotetulle oppilaalle on järjestettävä lakiin perustuva opiskeluhoito, ks. [Perusopetuslaki 36 h §, 1 mom.](#)
- **HUOMIO** Määräaikaiseen erottamiseen liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhoollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Määräaikainen erottaminen perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 36 § 2 mom., 36 a §, 36 h §).

Oppilaan määrääminen poistumaan

- Oppilaan määrää poistumaan opettaja/rehtori.
- Oppilaalle järjestetään tämän ikä ja kehitystaso huomioon ottaen riittävä valvonta.
- Oppilaan määräämisestä poistumaan ilmoitetaan huoltajalle.
- Oppilaan määrääminen poistumaan kirjataan Wilmaan.
- Poistumaan määrätylle oppilaalle on järjestettävä lakiin perustuva opiskeluhoito, ks. [Perusopetuslaki 36 h §, 1 mom.](#)
- **HUOMIO** Poistumaan määräämiseen liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhoollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Oppilaan määrääminen poistumaan perustuu perusopetuslakiin ja asetukseen perusopetuksesta (perusopetuslaki 36 b §, 36 h §, perusopetusasetus 18 §).

Oppilaan poistaminen luokasta tai tilasta

- Oppilaan voi poistaa luokasta tai tilasta opettaja/rehtori.
- Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
- Oppilaan poistamisesta luokasta tai tilasta ilmoitetaan huoltajalle.
- Luokasta tai tilasta poistaminen kirjataan Wilmaan.
- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito, ks. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 16 § 1–3 mom.](#)
- **HUOMIO** Oppilaan poistamiseen luokasta tai tilasta liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhoollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Oppilaan poistaminen luokasta tai tilasta perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 36 b §, 36 h §)

Opetukseen osallistumisen epääminen

- Opetuksen epäämisestä päättää rehtori.
- Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetuksesta epäämisen jälkeen.
- Opetuksen epääminen kirjataan.
- Opetuksen epäämisestä ilmoitetaan huoltajalle ja tarvittaessa lastensuojeluun, ks. [Omapalvelu – sosiaalihuollon sähköinen asiointi | Keski-Suomen hyvinvointialue.](#)
- Opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä oppilaalle on järjestettävä lakiin perustuva opiskeluhoito, ks. [Perusopetuslaki 36 h §, 1 mom.](#) Epäämisen aikana oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa.
- Oppilaan tarvitsema tuki opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa suunnitellaan tarvittaessa yhteistyössä opiskeluhoillon kanssa.
- Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

- **HUOMIO** Opetukseen osallistumisen epäämiseen liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhuollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Opetukseen osallistumisen epääminen perustuu perusopetuslakiin ja asetukseen perusopetuksesta (perusopetuslaki 36 c §, 36 a 1 mom., 36 h §, perusopetusasetus 18 §).

Esineiden tai aineiden haltuunotto

- Rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.
- **HUOMIO** Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa on toimittava mahdollisimman turvallisesti ja noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa, ks. [Perusopetuslaki 36 f §, 1 mom.](#)
- Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
- Esineiden ja aineiden haltuun ottamisesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Oppilaalta haltuun otettu häiritsevä esine tai aine luovutetaan oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine luovutetaan oppilaalle työpäivän päättyessä.
- Oppilaalta haltuun otettu tupakkatuote, alkoholi, teräase tai muu vaarallinen esine tai aine luovutetaan huoltajalle mahdollisimman pian.
- Vaaralliset esineet ja aineet, joita huoltajalla ei ole oikeutta pitää hallussa, luovutetaan poliisille. Huumeet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet luovutetaan aina välittömästi poliisille.
- Ennen luovuttamista esine tai aine säilytetään lukitussa tilassa.
- Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa nouda esinettä tai ainetta, se hävitetään rehtorin toimesta.
- Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen ajankohtineen kirjataan.

- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito, ks. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 16 § 1–3 mom.](#)
- **HUOMIO** Esineiden ja aineiden haltuunotosta liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhuollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Esineiden ja aineiden haltuunotto perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 36 d §, 36 f §).

Tavaroiden tarkastaminen

- Rehtorilla tai opettajalla on oikeus tarkastaa oppilaan tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussapito on ilmeistä.
- **HUOMIO** Tavaroiden tarkastamisessa on toimittava mahdollisimman turvallisesti ja noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa, ks. [Perusopetuslaki 36 f §, 1 mom.](#)
- Oppilaalle ilmoitetaan tarkastuksen syy.
- Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saatavilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Tavaroiden tarkastaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteellä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.
- Tavaroiden tarkastamisesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Tavaroiden tarkastaminen kirjataan Wilmaan.
- Oppilaalle järjestetään tarvittava opiskeluhoito, ks. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 16 § 1–3 mom.](#)
- **HUOMIO** Tavaroiden tarkastamiseen liittyvistä koulukohtaisista ja opiskeluhuollollisista käytänteistä ohjeistetaan tarkemmin koulukohtaisessa tarkennuksessa, liite 1.

Tavaroiden tarkastaminen perustuu perusopetuslakiin (perusopetuslaki 36 e § ja 36 f §).

9. Työn tueksi – ohjeistuksia, yhteystietoja ja muuta tärkeää tietoa

Tähän lukuun on koottu ohjeistuksia, yhteystietoja ja muuta tärkeää tietoa erilaisiin tekoihin ja sääntörikkomuksiin sekä niiden käsittelyyn, seuraamuksiin ja turvaamistoimenpiteisiin liittyen.

Ennaltaehkäisy, ennakointi ja varautuminen tilanteisiin

Turvallisen opiskeluympäristön luominen on jokaisen koulun henkilöstön jäsenen vastuulla. Henkilöstön on hyvä tiedostaa oman vuorovaikutuksensa osuus erilaisissa tilanteissa ja pyrkiä omalla toiminnallaan ehkäisemään ja lievenyttämään tilanteiden kärjistymistä. Useissa tutkimuksissa esiin nostettuja käytäntöjä ehkäistä ja lievenyttää haastavia tilanteita ovat myönteisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen, ryhmäyttäminen, yksilöllinen ohjaus, mahdollisuus lepoon, tilan ja ajan antaminen, vaihtoehtoisten toimintamallien etsiminen ja tarjoaminen sekä tuki- ja turvasuunnitelmien tekeminen. Oleellista onkin, että oppilaita ohjataan ja opetetaan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja että tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ennakointia harjoitellaan yhdessä oppilaiden kanssa rauhallisissa oppimistilanteissa.

Eriyistä huomiota tulee kiinnittää tilanteiden ennakointiin ja kärjistymistä ennakoivien varhaisten signaalien tunnistamiseen. Koulussa on tärkeää varautua siihen, että fyysisiä rajoittamistilanteita voi syntyä, ja että henkilökunta on koulutettu tilanteiden ennaltaehkäisyyn, riskien arviointiin sekä eettiset näkökulmat ja keskeiset normit huomioivaan turvalliseen toimintaan.

Jämsän sivistystoimi järjestää ja tarjoaa henkilöstölleen mm. AVEKKI-koulutusta. AVEKKI on toimintatapamalli ja koulutus uhka- ja väkivaltatilanteisiin ja erityisesti niiden ennaltaehkäisyyn. AVEKKIn tavoitteena on luoda turvallinen oppilaitosympäristö niin oppilaille että työntekijöille. AVEKKI tulee termeistä aggressio, vuorovaikutus, ennaltaehkäisy ja hallinta, kohtaaminen, kehittäminen ja integrointi. AVEKISSA uhka- ja väkivaltatilanteiden aste havainnollistaan ja luokitellaan liikennevalomallin mukaisesti – vihreä, keltainen ja punainen, ks. kuva alla.

AVEKKI - luokittelu

A ggressio
V uorovaikutus
E nnaltaehkäisy ja hallinta
K ohtaaminen
K ehittäminen
I ntegrointi

Fyysinen rajoittaminen on osaamista vaativa tilanne, johon liittyviä toimenpiteitä ja ohjeita on hyvä harjoitella säännöllisesti. Näin voidaan varmistaa fyysisen rajoittamisen kohteena olevan oppilaan turvallisuus ja myös suorittavien henkilöiden turvallisuus. Jokaisen henkilöstöön kuuluvan vastuulla on huolehtia osaamisensa ajantasaisuudesta.

Oppilaan kanssa työskentelevien aikuisten on syytä myös tutustua mahdollisiin oppilaskohtaisiin toimintatapoihin ja ohjeisiin. Henkilökunnan keskinäinen vuorovaikutus, luottamus ja yhteistyö vaikuttavat oppilaitoksen ilmapiiriin ja psykologiseen turvallisuuteen. Tarvittaessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen turvallisuussuunnitelma. Jämsän perusopetuksessa käytössä oleva lomakepohja löytyy linkistä [Oppilaskohtainen turvallisuussuunnitelma -pohja.docx](#).

[Oppilaan fyysinen rajoittaminen perusopetuksessa | Opetushallitus; AVEKKI - Savonia-AMK](#)

Oppilaan fyysinen rajoittaminen

Oppilaan fyysisellä rajoittamisella tarkoitetaan esimerkiksi kiinnipitämistä. Oppilaan fyysinen rajoittaminen voi tulla kyseeseen vain viimesijaisena toimenpiteenä, jos oppilas voi olla vaaraksi itselleen, toiselle henkilölle tai omaisuudelle. Jos kysymyksessä on hätävarjelu, pakkotila tai ennakoinnista huolimatta päädytään tilanteeseen, jossa oppilasta joudutaan rajoittamaan fyysisesti esimerkiksi kiinnipitämällä, henkilöstön toiminnan tulee olla kohtuullista, perusteltua ja oikeasuhtaista sekä perustua riskien arviointiin. Toiminnan tulee olla mahdollisimman vähän rajoittavaa ja kestää mahdollisimman lyhyen aikaa. Rajoittamisen aikana henkilöstön tulee aktiivisesti arvioida rajoittamiseen liittyviä riskejä sekä etsiä yhdessä rajoitettavan oppilaan kanssa vaihtoehtoa rajoittamiselle.

Henkilöstön tulee käyttää kaikki käytössä olevat keinot fyysisen rajoittamisen mahdollisimman nopeaan lopettamiseen. Fyysinen rajoittaminen on lopetettava heti, kun se ei ole enää välttämätöntä tai tilanteeseen liittyvät riskit vaativat sen välitöntä lopettamista. Oppilasta ei koskaan jätetä ilman valvontaa, aikuisen tukea ja ohjausta. Ensiarvoisen tärkeää on luottamuksellisen turvallisuudentunteen luominen. Rajoittamistilanteissa auttaa, että aikuinen itse on rauhallinen ja tilanteessa olisi hyvä olla läsnä useampi kuin yksi aikuinen. Henkilöstön toiminta rajoittamistilanteessa perustuu aina oppilaantuntemukseen, riskien arviointiin ja kokonaisharkintaan. Henkilöstö huomioi rajoitustilanteessa oppilaan oikeudet ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön. Tarvittaessa otetaan yhteyttä hätäkeskukseen soittamalla 112.

Muistilista oppilaan fyysiseen rajoittamiseen

1. Turvallisen opiskeluympäristön luominen.
2. Tilanteiden ennakointi ja vuorovaikutustaitojen opettaminen.
3. Varautuminen fyysisiin rajoittamistilanteisiin ja henkilöstön säännöllinen harjoittelu.
4. Oppilaan rauhoittaminen pedagogisin keinoin opetusjärjestelyitä ennakolta tekemällä sekä ohjaamalla oppilasta, esimerkiksi keskustelemalla.
5. Fyysinen rajoittaminen viimesijaisena toimenpiteenä, jos tilanne edellyttää välitöntä puuttumista, eikä vaaraa aiheuttavan toiminnan estäminen muilla keinoilla ole mahdollista.
6. Fyysinen rajoittaminen on lopetettava heti, kun se ei ole enää välttämätöntä tai tilanteeseen liittyvät riskit vaativat sen välitöntä lopettamista.
7. Jälkiselvittely tehdään mahdollisimman pian tilanteen jälkeen.

[Oppilaan fyysinen rajoittaminen perusopetuksessa | Opetushallitus](#)

Yhteydenotto poliisiin eri tilanteissa

Akuuteissa, uhkaavissa tai muutoin vakavissa tilanteissa ollaan yhteydessä poliisiin heti, kun se on turvallisesti mahdollista. **Hätätilanteessa soitetaan siis aina 112.**

Jos henkilöstöllä on tarve konsultoida poliisia esim. turvallisuushuolta aiheuttavasta henkilöstä tai saattaa jokin muu asia pikimmiten poliisiin tietoon, otetaan yhteyttä poliisiin ennalta estävän ryhmän päivystysnumeroon 0295 415 000. Kiireettömissä asioissa konsultaatio/ilmoitukset osoitteeseen ennaltaestava.sisa-suomi@poliisi.fi.

Kiireettömissä asioissa voidaan ottaa yhteyttä myös poliisin neuvontapalveluun. Neuvontapalvelu palvelee arkisin klo 8–16.15 numerossa 0295 419 800, ks. [Poliisin neuvontapalvelu - autamme ja neuvomme yleisissä asioissa - Poliisi](#).

Paikallinen Jämsän poliisipäivystys/rikostutkinnan suora numero on 0295 414741, ks. [Sisä-Suomen poliisilaitos, toimipisteet ja palvelut - Poliisi](#).

Alueelliset koulupoliisitoiminnan yhteystiedot löytyvät täältä [Poliisin yhteystiedot kouluille Sisä-Suomessa - Poliisi](#).

[Poliisi - Muut palvelut](#); [Poliisi - Ammattilaisille](#)

OPH:n vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin

Esimerkkejä kasvatuksellisiin toimiin, kurinpitokeinoihin ja turvaamistoiimiin liittyvistä ja Opetushallitukselle usein esitetystä kysymyksistä vastauksineen löytyy Opetushallituksen sivuilta, kohdasta Usein esitettyjä kysymyksiä. OPH:n niihin antamia vastauksia voi käyttää oman työn ja ajattelun tukena sekä esimerkiksi perehdytyksen työmenetelmänä, vrt. CASE-työskentely, ks. [Perusopetuksen kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoiimien suunnitelma | Opetushallitus](#)

10. Suunnitelmasta tiedottaminen ja yhteistyö

Jämsän perusopetuksen kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoiimien suunnitelmasta ja koulukohtaisista tarkennuksista sekä järjestyssäännöistä tiedotetaan koulun henkilöstä, opiskeluhuollon toimijoita, oppilaita ja huoltajia säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Henkilöstö perehdytetään suunnitelmiin ja ne käydään läpi henkilöstön ja opiskeluhuollon toimijoiden kanssa jokaisen lukuvuoden alussa.

Kasvatuksellisia ja kurinpidollisia toimia määrättäessä huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Koulu tekee yhteistyötä myös eri viranomaistahojen kuten opiskeluhuoltopalvelujen, lastensuojelun, sosiaalihuollon, nuorisotyön ja poliisin kanssa, esimerkkinä mm. ankkuritoiminta. Ankkuritoiminnasta löytyy lisätietoa linkistä [Ankkuritiimi apunasi | Ankkuritoiminta](#) ja toiminnasta Sisä-Suomessa linkistä [Ankkuritoiminta eri poliisilaitoksilla | Ankkuritoiminta](#).

11. Seuranta

Jämsän perusopetuksen kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoiimien suunnitelma ja liitteen 1 pohjalta tehdyt koulukohtaiset tarkentavat suunnitelmat tarkastetaan lukuvuosittain ja päivitetään aina tarvittaessa esim. lakimuutosten yhteydessä perusopetuksen ja koulun johdon toimesta. Suunnitelmat käydään lukuvuosittain läpi myös koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä.

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä seuraa kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoiimien käyttämistä sekä niihin liittyviä menettelytapoja koskevan suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta koulussa. Lisäksi kouluissa seurataan ja arvioidaan suunnitelmaa lukuvuosittain koulussa tehtävän laadunarviointityön sekä muun arvioinnin yhteydessä. Seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään käytettävissä olevia määrällisiä mittareita, mm. Wilma-oppilashallintajärjestelmän mittarit.

Opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetuslain 35 a, 36 ja 36 b–36 e §:n mukaisten toimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä.

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#) (36 i §)

Lähteet

[Hallintolaki | 434/2003 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki | 1287/2013 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Perusopetuslaki | 628/1998 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Rikoslaki | 39/1889 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Vahingonkorvauslaki | 412/1974 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

[Ankkuritiimi apunasi | Ankkuritoiminta](#)

[AVEKKI - Savonia-AMK](#)

[Kielletyt ja vaaralliset esineet ja aineet kasvatuksessa ja koulutuksessa | Opetushallitus](#)

[Omapalvelu – sosiaalihuollon sähköinen asiointi | Keski-Suomen hyvinvointialue](#)

[Opiskeluhoolto Jämsän perusopetus – perusopetuksen toimintamallit ja ohjeistukset Perusopetuksen kasvatukselliset toimet, kurinpitokeinot ja turvaamistoimet | Opetushallitus](#)

[Oppilaan fyysinen rajoittaminen perusopetuksessa | Opetushallitus](#)

[Perusopetuksen kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien suunnitelma | Opetushallitus](#)

[Poliisi - Muut palvelut ja Poliisi - Ammattilaisille](#)

[Soveltamisohje - Kuntainfo 13a-2015_181215.rtf](#)

Liitteet

Liite 1. Kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttäminen eri tilanteissa – koulukohtaiset tarkennukset -lomakepohja